

Länsstyrelsen
Gävleborg

Enheten för samhällsutveckling och samhällsskydd

Åsa Eklund Öberg

010-2251297

Asa.Eklundoberg@lansstyrelsen.se

YTTRANDE

2016-10-17

1 (5)

Dnr -423-4764-2016

Regeringen

Miljö- och energidepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande över delbetänkande från Miljömålsberedningen med förslag om en klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige (SOU 2016:47)

Sammanfattning

Länsstyrelsen Gävleborg instämmer i förslaget att det införs en strategi för en samlad långsiktig klimatpolitik med sikte mot ett långsiktigt mål 2045.

Sverige bör vara ett ledande land och driva en ambitiös och långsiktig hållbar klimatpolitik som innebär att växthusgasernas utsläpp inte ökar inom eller utanför Sverige. Länsstyrelsen instämmer helt i att arbetet behöver integreras i alla politikområden och sektorer på alla nivåer i samhället.

Länsstyrelsen anser att energi- och transportsystemets utformning har en central betydelse för att genomföra en effektiv klimatpolitik.

Synpunkter på de bedömningar och förslag som lämnas i promemorian

3.3.1 Svensk klimatpolitik baseras på ett brett spektrum av styrmedel

Länsstyrelsen saknar följande styrmedel i tabell 3.1:

Sektorsövergripande:

- Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning. Det finansierar bland annat länsstyrelsernas uppdrag att leda och samordna det regionala energi- och klimatarbetet: <http://www.energimyndigheten.se/energieffektivisering/stod-och-bidrag/lokal-och-regional-kapacitetsutveckling-for-klimat--och-energiomställning/>
- De regionala strukturfonderna. Av särskilt intresse är det nationella regionalfondsprogrammet som finansierar projekt för energieffektivisering i små- och medelstora företag i hela landet.

Industri:

- Miljöbalken

Postadress Länsstyrelsen, 801 70 Gävle

Besöksadress Borgmästarplan

Telefon 010-225 10 00

Fax 010-225 11 50

Webb www.lansstyrelsen.se/gavleborg

E-post gavleborg@lansstyrelsen.se

- Lagen om energikartläggning i stora företag

Transport:

- Plan- och bygglagen

Bostäder:

- Boverkets byggregler

Jordbruk:

- Miljöbalken; större lantbruk klassas som miljöfarlig verksamhet och prövas enligt miljöbalken.

6.6 Det lokala och regionala klimat- och luftarbetet

Övergripande synpunkter

Här beskrivs det lokala och regionala klimat- och luftarbetet väl, särskilt avseende fysisk planering. I viss mån beskrivs även kopplingarna till infrastrukturplanering, hållbar tillväxt och energi- och klimatstrategiskt arbete. Länsstyrelsen instämmer i Miljömålsberedningens bedömning att det är viktigt att i högre grad integrera energi- och klimatfrågan i alla relevanta verksamhetsområden. Där har länsstyrelserna en viktig roll att sprida aktuella och uppdaterade planeringsunderlag och vägledning. Länsstyrelsen vill dock framhålla att än fler verksamhetsområden är relevanta för energi- och klimatomställningen på såväl nationell, regional som lokal nivå än vad som omfattas av betänkandet. Länsstyrelsen har via LEKS (Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning) lämnat sådana synpunkter och förslag tidigare under beredningens arbete, och avgränsar därför synpunkterna i detta yttrande till att omfatta de förslag beredningen nu lämnat.

Miljömålsberedningens förslag

Ge Boverket och Naturvårdsverket i uppdrag att utveckla en samordnad vägledning för miljöbedömningar till regelverken för samhällsplanering (såsom plan- och bygglagen, infrastrukturlagstiftningen, regelverken för det regionala utvecklingsarbetet samt miljöbalken) för en mer samordnad planering där klimatmålen kan uppnås genom att ge mer tyngd åt de viktigaste miljöaspekterna i varje planprocess.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget, vilket ligger i linje med tidigare lämnat förslag från länsstyrelserna och SKL. Länsstyrelsen vill även framhålla behovet av tydliga verktyg för uppföljning, och möjlighet till åtgärder, i de fall lagen inte efterlevs.

Ge Boverket i uppdrag att ta fram vägledning för hur länsstyrelserna ska vägleda kommunerna tidigt i planprocessen utifrån ett helhetsperspektiv som

omfattar avvägningar mellan olika samhällsintressen för en minskad klimatpåverkan.

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget, och vill framhålla vikten av att vägledningen inkluderar tydliga direktiv och prioriteringar i avvägningen mellan olika samhällsintressen för en minskad klimatpåverkan. Länsstyrelsen vill också framhålla möjligheten att utveckla uppdraget så att Boverket tillsammans med Naturvårdsverket, Energimyndigheten och länsstyrelserna även får i uppdrag att utveckla uppföljningen av översiktsplanen. Detta för att ge ett underlag till såväl den nationella som regionala uppföljningen av miljö kvalitetsmålen och en bild av hur kommunernas arbete med hållbar utveckling fortgår.

Ge Boverket och länsstyrelserna, i samarbete med Sveriges kommuner och landsting (SKL), i uppdrag att genomföra en kunskapshöjande insats hos de aktörer som ansvarar för samhällsplaneringen i att använda miljöbedömningsverktyget så att samhällsplaneringen styr mot klimatmålen. Även övriga aktörer inom samhällsbyggandet bör ges möjlighet till kunskapshöjning om planeringssystemet och dess tillämpning.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget, vilket ligger i linje med tidigare lämnat förslag från länsstyrelserna och SKL. Länsstyrelsen anser att tidigare genomförda insatser för kompetensutveckling kring PBL har varit framgångsrika, och att det finns erfarenheter från dessa att ta tillvara i sammanhanget.

Ge berörda myndigheter i uppdrag att i samband med ovan beskrivna insatser utreda behovet av ändringar i gällande regelverk för att samhällsplaneringen i ökad grad ska styra mot klimatmålen.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget.

Miljömålsberedningens bedömning

Under Miljömålsberedningens bedömning på sid 199 står att *"Vissa kommuner, till exempel kommuner med lägre befolkningstal, kan behöva stöd inom klimat- och energiområdet"* respektive *"Staten kan också använda ekonomiska styrmedel till kommuner och landsting för att stimulera lokalt och regionalt miljö- och klimatarbete"*. Länsstyrelsen delar dessa bedömningar och föreslår att:

- Särskilda resurser riktas till kommunerna för att anställa energi- och klimatstrateger, för att integrera klimatfrågan i alla politik-/verksamhetsområden på lokal nivå. Det motsvarar det uppdrag länsstyrelserna har på regional nivå. Länsstyrelserna bör ges en vägledande roll för strategierna, i likhet med genomförandet av det tidigare energieffektiviseringsstödet (EES).

- Satsningen på Lokal- och regional kapacitetsutveckling utökas, för att möjliggöra spridning av goda erfarenheter samt projekt för att ta fram lokala och regionala underlag för till exempel avvägningar mellan klimat- och energiaspekter och andra samhällsmål.

6.6.2 En väl genomförd samhällsplanering är väsentlig för möjligheten att nå miljö- och klimatmålen.

Myndigheterna ska ta fram förstudier och vägledningar, sid 211

I det andra stycket beskrivs att Miljömålsrådet identifierat ett behov av ökad miljöintegrering i det regionala tillväxtarbetet, samt att Tillväxtverket och Energimyndigheten med flera aktörer genomför en förstudie under 2016. Studien syftar till att ge förslag till insatser regionalt och nationellt. Länsstyrelsen ser positivt på det arbete som startat.

Länsstyrelsen vill i sammanhanget framhålla möjligheten att ge länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan i uppdrag att samverka kring frågor om energi- och klimatomställningen samt hållbar tillväxt. Så sker på många håll redan idag, men ett tydligt uppdrag skulle säkerställa att det görs strukturerat över hela landet. Dessutom skulle det understryka vikten av att nationella och regionala miljö- och klimatmål inarbetas i det regionala utvecklingsarbetet med tillhörande utvecklingsplaner/-strategier.

Länsstyrelsen anser därutöver att genomförandet av konkreta åtgärder som bidrar positivt till både hållbar tillväxt och energi- och klimatomställningen skulle förstärkas med länsstyrelserna som beslutande i stadsmiljöavtal och åtgärder inom Klimatklivet. Länsstyrelserna har det breda uppdrag och kompetens som krävs för att avväga mot olika samhällsmål tillsammans med en mycket god lokal och regional kännedom och kontaktvägar.

7.2 Transporteffektivt samhälle

Transporter är ett område som har stor påverkan på klimatet. Genom att arbeta för ett mer transporteffektivt samhälle kan flera mål nås genom synergieffekter. Ett exempel är miljömålet *God bebyggd miljö* där minskat transportarbete ger minskade utsläpp, bättre luftkvalitet, och mindre buller. Det visar på vikten av kunskapen om implementering av klimat- och luftfrågor i verksamheten på alla nivåer, till exempel i arbetet med översikts- och detaljplanarbetet. För att möjliggöra synergier och undvika konflikter mellan klimatmålen och andra samhällsmål är det viktigt att nationella mål är samordnade.

I frågan om att göra gång, cykel och kollektivtrafik till norm i den urbana samhällsplaneringen anser länsstyrelsen att det är viktigt att prioritera säkerheten så att transportslagen känns säkra och trygga även kvälls- och nattetid.

15.2.2 Begränsade utsläpp från småskalig vedeldning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att utsläppen av bens(a)pyren, PM 2,5 samt sot från småskalig vedeldning ska minska kontinuerligt till 2020. Detta med tillägget att möjligheter till biobränsleeldning i tätbyggda områden bör begränsas kraftigt till förmån för ett utbyggt biobaserat fjärrvärmesystem där pannorna står under regelbunden tillsyn av myndigheter.

För att klara preciseringen i det nationella miljömålet *Frisk luft* krävs kraftfulla insatser föra att minska utsläppen av bens(a)pyren vilket är cancerframkallande. Vedeldning beräknas stå för 80 % av dessa utsläpp i Sverige. Även med de förslag som här presenteras finns risk att utsläppen medför oacceptabla olägenheter på människors hälsa. Oaktat vilka krav som ställs på vedpannors och rumsvärmarens effektivitet är det bränslets kvalitet och handhavandet som till stor del avgör vilka utsläpp som sker från dessa pannor.

Beslutet har fattats av landshövding Per Bill med klimat- och energisamordnare Åsa Eklund Öberg som föredragande. I handläggningen har även enhetschef Lise Ekenberg, miljöhandläggare Torbjörn Holmgren, och samhällsplanerare Sara Lennmalm deltagit.

Per Bill
Landshövding

Åsa Eklund Öberg
Handläggare